

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України» м. Київ, прийняла рішення про присудження Рябцовій Ангеліні Германівні ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації *«Правовий режим використання природних ресурсів у господарській діяльності»*.

«19» липня 2023 року.

Рябцова Ангеліна Германівна народилася 19 червня 1995 року. У 2016 році закінчила Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана та отримала диплом бакалавра за спеціальністю «Право».

У 2018 році закінчила Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана та отримала диплом магістра з відзнакою за спеціальністю «Право».

Одружена.

2021 – отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. Дотепер надає правову допомогу клієнтам – як фізичним, так і юридичним особам. Здійснює представництво інтересів осіб у адміністративних (спори з податковими органами, Держпродспоживслужбою, органами поліції та ін.), господарських, цивільних та кримінальних справах.

2020 – надавала юридичні послуги та здійснювала представництво через ФОП.

2019 - 2020 – працювала помічником адвоката.

2017 - 2018 – юрист в юридичній компанії Esquires.

2016 - 2020 – працювала з німецькими підприємствами щодо інвестування в Україну та створення бізнесу з іноземними інвестиціями. Оформляла усі необхідні документи та вела договірну діяльність щодо ЗЕД. Також була директором двох підприємств з іноземними інвестиціями.

Жовтень 2016 р. – проходила стажування в міжнародній юридичній компанії Baker&McKenzie.

Вересень 2015 р. - травень 2016 р. – юрист в «Адвокатській компанії «Кравець та партнери».

З листопада 2020 року і по теперішній час навчається в аспірантурі Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України».

Дисертацію виконано в Державній установі «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України».

Науковий керівник – Олюха Віталій Георгійович, доктор юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу господарсько-правових досліджень проблем економічної безпеки Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України».

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 8 наукових праць, з яких 4 наукові статті (3 з яких опубліковані у наукових фахових виданнях України, одна – у періодичному науковому виданні іноземної держави за науковим напрямом дослідження аспіранта) та 4 тези доповідей за матеріалами виступів на науково-практичних конференціях.

Список опублікованих праць за темою дисертації

Статті у фахових наукових виданнях України

1. Рябцова А. Г. Розвиток правового регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності в Україні. *Економіка та право*. 2021. № 2. С. 90–99. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2021.02.090>

2. Riabtsova Anhelina. Sustainable development as a vector of economic and legal use of natural resources. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2022. № 1. P. 17–22. doi: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2022.1.03>

3. Рябцова А. Г. Участь суб'єктів господарювання у правовідносинах у сфері використання природних ресурсів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2022. № 74 (6). Том 1. С. 153–157.

Стаття у науковому періодичному виданні іншої держави

4. Riabtsova Anhelina. Reform of management powers in the sphere of use of natural resources in economic activity during the war in Ukraine. *Public administration and law review*. 2022. Issue 4(12). P. 24–33. (Index Copernicus).

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

5. Riabtsova A. Natural Resources Usage in Economic Activity: Search for Public-Private Balance. *International Conference on Relationship between public administration and business entities management*. Tallinn. March 26, 2021. P. 147–148.

6. Рябцова А. Г. Використання природних ресурсів у господарській діяльності: пошук публічно-приватного балансу. Громадянське суспільство в Україні: проблеми забезпечення правотворчої діяльності: міжнародна науково-практична конференція, м. Харків, 2–3 квітня 2021 р. Харків: Східно-українська наукова юридична організація, 2021. Ч. 1. С. 49–50.

7. Рябцова А. Г. Принципи використання природних ресурсів у господарській діяльності. Треті наукові читання пам'яті академіка В.К. Макутова (м. Київ, 20 липня 2021 р.). Наук. ред. В.А. Устименко. Київ-Ірпінь: НАН України; ДУ «ІЕПД імені В.К. Макутова НАН України», 2021. С. 228–235.

8. Рябцова А. Г. Особливості правового режиму використання природних ресурсів у господарській діяльності в умовах війни. Реалізація

прав людини у діяльності правоохоронних органів в умовах окупації українських територій: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції), м. Кривий Ріг, 30 вересня 2022 року. Кривий Ріг: ДонДУВС, 2022. С. 239–242.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

Гудіма Тетяна Степанівна, доктор юридичних наук, старший дослідник, заступник завідувача відділом проблем модернізації господарського права та законодавства Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України». Оцінка позитивна без зауважень.

Джабраїлов Руслан Аятшахович, доктор юридичних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Напевно потребує уточнення запропоноване авторкою визначення поняття «правовий режим природних ресурсів у господарській діяльності», з огляду на те, що нез'ясованим залишається співвідношення таких складових цього поняття, як-то «користування та/або використання суб'єктами господарювання природних ресурсів». Додатково у визначенні вищевказаного поняття авторка робить наголос на використанні правових методів імперативності та диспозитивності, за допомогою яких здійснюється правове регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності. Втім серед ознак «правового режиму природних ресурсів у господарській діяльності» з'являється додатковий третій правовий метод, а саме заохочувальний. Відповідно, вбачається за доцільне узгодити за переліком та змістом ключові елементи, за допомогою яких розкривається суть поняття «правовий режим природних ресурсів у господарській діяльності».

2. Значно більшої аргументації потребує пропозиція авторки щодо реалізації суб'єктами господарювання еколого-господарської компетенції, зокрема, на основі права господарського відання та права оперативного управління, оскільки зазначені правові титули переважно застосовуються до майна, режим якого відрізняється від природних ресурсів.

Разом з тим, характер наведених міркувань щодо окремих питань в роботі в цілому не знижує наукової цінності представленого на захист дослідження.

Єремєєва Наталія Валеріївна – кандидат юридичних наук, завідувач відділу господарсько-правових досліджень проблем економічної безпеки Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Дисертантка пропонує розширення кола правових режимів використання природних ресурсів суб'єктами господарювання шляхом імплементації механізмів реалізації речових прав на чужий природний ресурс та/чи об'єкт (право володіння, право користування - сервітут, емфітевзис, суперфіцій). Проте ця пропозиція мала б більшу цінність, якби у ній розкривалися механізми впровадження з врахуванням виду природного ресурсу та можливості бути об'єктом зазначених прав (чинне законодавство передбачає укладення договорів емфітевзису та суперфіцію лише відносно земельних ділянок); виду права власності на природні ресурси; підстав виникнення та змісту обмежених речових прав.

2. Обґрунтовуючи необхідність поглиблення міжгалузевих зв'язків природоресурсних та господарських правових норм, дисертантка вказує на необхідність створення уніфікованого єдиного правового механізму використання природних ресурсів у господарській діяльності. Уявляється логічним виокремити напрями поглиблення міжгалузевих зав'язків, які є першочерговими у сучасній економічній ситуації.

3. Розкриваючи ознаки поняття «правовий режим природних ресурсів у господарській діяльності», А.Г. Рябцова наголошує на тому, що в ньому поєднуються імперативний, диспозитивний і заохочувальний правові методи регулювання, а закріплюється він в Конституції України, нормативно-правових актах господарського та екологічного законодавства. В той же час, при визначенні ознак публічного управління у сфері використання природних ресурсів у господарській діяльності авторка встановлює відповідний обсяг і співвідношення адміністративної, господарської та екологічної правосуб'єктності. Тож, ці положення мають бути узгодженими.

Проте висловлені зауваження зумовлені складністю та комплексним характером предмета дослідження, мають дискусійно-рекомендаційну спрямованість і не впливають на у цілому позитивну оцінку дисертації А.Г. Рябцової.

Шаповалова Ольга Вікторівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри господарського права Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У сучасних умовах актуалізувалася потреба у забезпеченні гнучкості та/або міжгалузевої рухомості правового режиму залучення у обіг та використання природних ресурсів, звідси і назву дисертації можна було б конкретизувати та деталізувати щодо наміру дисертантки вплинути на вдосконалення правового режиму природних ресурсів у господарській діяльності.

2. У першому положенні новизни першого рівня дисертантка пропонує авторське визначення поняття правового режиму природних ресурсів у господарській діяльності як порядку правового регулювання користування та/або використання суб'єктами господарювання природних ресурсів (с. 17). У цій частині вона звужує найбільш поширений підхід науковців, які надавали свої визначення даного поняття, роблячи акцент на сфері господарювання в цілому.

Далі у своєму визначенні авторка фактично втілює основні його кваліфікаційні ознаки, зокрема, правові методи імперативності та диспозитивності, що закріплюється в нормативно-правових актах господарського і екологічного законодавства, поєднання заходів стимулювання і примусу, мету (с. 17) - і це традиційний підхід.

Натомість у мене викликає зауваження наявність другого положення новизни першого рівня, в якому знову, в основному, повторюються ці ознаки. До того ж у подібній широкій інтерпретації. Зокрема, поєднання імперативного, диспозитивного і заохочувального правових методів регулювання, мета, тощо (с. 18).

Вважаю доцільним об'єднання другого положення із першим. Наявність другого положення для захисту (при запропонованому змістовному наповненні) як окремого та самостійного не є виправданою.

3. У першому положенні новизни другого рівня дисертанткою запропоновано положення про вдосконалений підхід до класифікації нормативно-правових актів України, які регулюють використання природних ресурсів у господарській діяльності. Натомість не названо критерій класифікації, за яким нею було обґрунтовано три класифікаційні ряди: 1) нормативні акти, що регулюють господарську діяльність загалом та окремі аспекти захисту природних ресурсів (господарсько-екологічні акти); 2) нормативні акти, що переважно регулюють охорону природних ресурсів загалом та встановлюють окремі засади їх використання у господарській діяльності (еколого-господарські акти); 3) нормативні акти, що регулюють захист та використання окремих видів природних ресурсів, у тому числі у господарській діяльності (природоресурсно-господарські акти).

Також не представляється можливим у повному обсязі оцінити внесок авторки у науку без пояснення нею (під час захисту), яку саме практичну та/чи теоретичну цінність представляє її класифікація та за яким критерієм вона здійснена (с. 19).

4. Ймовірно за рахунок професійності А.Г. Рябцової як практикуючого юриста, має місце перекіс у сторону дослідження змісту законоположень та коментаря законодавства. Мені імпанує перевага теоретичної аналітики над дослідженням законодавства з даної проблематики. Її не вистачає для розділу 1 дисертації, який має назву «Загальна характеристика правового режиму використання природних ресурсів у господарській діяльності». Хоча з назв та тексту його підрозділів простежується намір привнесення нових знань у науку господарського права.

5. У деяких загальних висновках дослідження припускається повторення положень, які висуваються на захист.

6. Дисертантка припускає оформлення окремих джерел у рубриці «Список використаних джерел» за не повним дотриманням вимог Держстандартів. Наприклад, дисертацій, авторефератів, Законів України тощо.

Попович Тетяна Григорівна – кандидат юридичних наук, старший дослідник, учений секретар Науково-дослідного інституту приватного права і

підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У доповнення до першого пункту першого рівня новизни варто додатково пояснити, чи існує процедура правового регулювання користування (використання) суб'єктами господарювання природних ресурсів. Чи змінилася вона у час повномасштабного вторгнення та чи потребує вона змін у час повоєнного відновлення України?

2. У пункті третьому другого рівня новизни йдеться про обмеження оцінки впливу на довкілля господарської діяльності, спрямованої виключно на ліквідацію наслідків збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану та у відбудовний період після закінчення воєнних дій. Можливо слід говорити про спрощення процедур у вказані періоди?

3. У висновках до другого розділу авторка наголошує, що об'єктами господарських правовідносин є матеріальні та нематеріальні блага, щодо яких в учасників правовідносин є інтерес. Виникає логічне запитання, чи є подібною (аналогічною) позиція авторки щодо використання природних ресурсів у господарській діяльності? Чи є там нематеріальний інтерес?

Ці зауваження і побажання є рекомендаційними, загалом не позначаються на позитивній оцінці дисертації та спрямовані на поглиблення наукової дискусії під час прилюдного захисту.

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради;

«Проти» - немає;

Тих, хто утримались, немає

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України» присуджує *Рябовій Ангеліні Германівні* ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Додаток: відеозапис трансляції захисту дисертації з накладенням електронної печатки закладу, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронної печатки.

Голова
разової спеціалізованої вченої ради
доктор юридичних наук,
старший дослідник

Тетяна ГУДІМА